

kjell habbestad: **ilLUXit**

op 23

for baryton, trompet og orgel

durata 10 min.

**olavsdagene/norsk kassettavgiftsfond
urframført 27. juli 1989**

© kjell habbestad 1989

OM MUSIKKEN

Inntil omlag 1900 hadde ein avgrensa kjennskap til norsk messefeiring i Nidaros. Kvart spor av mellomaldermusikken tyktest vera så grundig utsletta at ein måtte tru alt hadde delt lagnad med det papistiske "skrap" som i reformasjonstida vart nytta til kardus i kanoner og gevær, innlegg i støvlar, tettemateriale i bygningar osb. I 1847 vart det oppdaga leivningar etter norsk oldlitteratur i Riksarkivet. Men først i 1904 gjorde Fr. Macody Lund merksam på at dei sterke skinnbinda kring reknaksbpsbøker frå norske kontor i det 16. og 17. århundre inneheldt restar av særslig gamle messebøker, og at det mellom desse leivningane fanst brotstykke av ein gammal lovsong til Olavs ære, *Lux illuxit laetabunda*.

Samtlege bind vart løyste opp, og i samlinga fann ein mellom anna alle slags liturgiske bøker, og ei mengd notemateriale. Noko var nytta til ryggbind, anna til merkelappar. Etter initiativ frå komponisten Haarklaou i 1906 tok dr. philos Georg Reiss til med samlingsarbeidet og under vegleiding av professor Fleischer i Berlin starta han med dechiffrering av neumeteikna. Olavsfesten har nok representert det fremste av kva nordmennene kunne yta i musikalisk samanheng. Berre det beste var godt nok til vår nasjonalhelgen og særlege omhegnar "*rex perpetuus Norvegiae*". Særslig snart etter Olavs død forordna bisp Grimkjell eller hans geistlege offisielt til hans ære. I British Museum finst eit eksemplar som venteleg skriv seg frå 1301. Dette er diverre utan noteteikn, og har berre danna grunnlaget for det ca. 100 år seinare fullførte ritualet som innheld heile festen frå 28. juli til 5. august. Dette ritualet føreligg i "Missale Nidrosiense" (København 1519) og "Breviarium Nidrosiense" (Paris 1519).

Det omtala materialet frå Riksarkivet er avgrensa til to sekvensar eller lovsongar til helgenen si æra. Den øvrige musikken har dr. Reiss måttå finna i danske og svenske bibliotek. *Lux illuxit* er ikkje fullstendig; 2 av 8 vers vantar. Elles er handskriftet godt vedlikehalde. Bladet har vore nytta som omslag kring eit reknakap frå Nordlands len frå 1619. Bokstavane **K M** i margaen er påført av ein tenestemann i det danske rikskammeret. Bladet har vore del av ei større "*Liber sequentiarium*" (sekvensbok), og dei vakre initialane syner den omhug og kjærleik våre forfedre har lagt i dette kunstnarlege arbeidet.

Sekvensane var mykje nytta i mellomalderen og hadde sin plass mellom *alleluja* og opplesinga av evangeliet. *Lux illuxit* syner gjennom si rimform og rytmiske versbygnad ein sterk påverknad frå den franske munken Adam de St. Victor. Karakteren er lys og melodien har eit folkeleg preg. Den eig dessutan ein del særlege trekk i og med at somme vers ikkje endar etter kyrkjetonen sine normale reglar, men gjerne på kvinten. Dette kan ha vore gjort for å gje melodien ein jublende karakter. Om sekvensen syner likskapstrekk med Adam de St. Victor utgjer den likevel eit sjølvstendig norsk arbeld. Både diktet og komposisjonen har venteleg vorte til i Noreg.

Den sterke stigninga i opninga gjev med ein gong eit opplyft inntrykk, og bruken av triolrørsler gjev den monumentale melodien ein eigen rørslefridom. Rytmeskiftet frå fire- til tredelt takt er vidare særslig originalt. Det førekjem ikkje i Adams musikk, men er eit velkjent trekk i norsk folkemusikk. *Lux illuxit* har vore betrakta som vår nasjonalhymne gjennom mange

hundre år og inntek soleis ein heidersplass. Som O.M. Sandvik uttrykkjer det: "det vilde være ønskelig om den fik lyde ved hver Olsok-fest."¹

Det er andre gongen eg kjem bort i dette materialet, første gongen var ved sekvensen *Accipite locunditatem* nytta i Mostraspelet, også oppdaga gjennom same arkivmateriale, og tidfesta til endå nokre år tidlegare (omlag 990).

Medan *Accipite locunditatem* i Mostraspelet dels vert framført i original form og dels nytta som underlag for orkestrale og teatrale verkemidlar, nøyser eg meg i herverande verk med å låna tonefall og vendingar og siterer ikkje alltid rett. *ILLUXIT* får soleis bli ein impresjon, ei subjektiv oppleving av eit objektivt (men sterkt personleg!) mellomaldermateriale. Kvar gest og effekt i sekvensen er betrakta med forstørrelsesglas (Augenblick verweile doch) og handsama med breie strøk. (Soleis vart det berre 2 av sekvensens 8 vers som her er omhandla). Verket eig harmoniske element både frå romantisk og impresjonistisk tidsepoke venteleg kombinert med eit personleg og eige språk. Framom ein tanke om akkompagnert vokalverk har *ILLUXIT* vorte 'konserterande' soleis at orgel, trompet og baryton er likeverdige element. Forma er rapsodisk, i og med at ho handsamar sekvensen strofevis, men lårer også ein klassisk formtype med rekapitulasjon, utvikling osb.

Soflemyr, 2. juli 1989
Kjell Habbestad

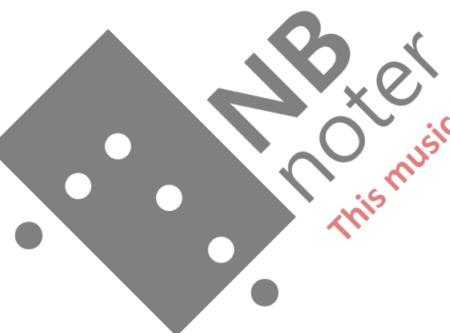
¹ (Kjeldemateriale: O.M. Sandvik: Olavsmusikken (Norsk Musikhistorie).

Lux illuxit laetabunda

Ljoset rann med liv um lande'

*Lux illuxit laetabunda,
lux illustris, lux locunda,
lux digna paeconio.
In solleme gaudium
prorumpat fidelium
sincera devotio!*

*Gloriosus hodie
Christi martyr gloriae
sublimatus solio.
Pro aeternis brevia
commutavit gaudia
felici commercio.*

Ljoset rann med liv um lande';
ljoset store, ljoset sanne
lovsong verdt og jubelkvad
Lat oss i vår fagnad sæle
lova Gud med munn og mæle
kvar ein kristen syngja glad!

Kristi store martyrdrott
sigerkruna no hev fått,
sit ved Herrens høgre hand.
Stutte gleda her på jord
vraka han, då upp han fór
der si ævefrygd han fann.

(nynorsk attidliting: Ragnhild Foss)

illUXit

Kjell Habbestad 1989

J = 120 Lento - accelerando 6 Tempo I

Trompet

Bass

Orgel

I: Pleno + røyrstemmer

(I)

Ped: Pleno + fagott 16'

This music is copyright protected

The musical score consists of three staves. The top staff is for the Trompet, the middle for the Bass, and the bottom for the Orgel. The Trompet staff begins with a dynamic of *mf*. The Bass staff is mostly silent. The Orgel staff features dynamics *mf* and *ff*, and markings *I: Pleno + røyrstemmer* and *(I)*. Pedal markings *Ped: Pleno + fagott 16'* are at the bottom. A large red watermark *NBB noter* is diagonally across the page.

trp Lento - accelerando 10 Lento - accelerando Lento - accelerando tr mmm

trp f

B

Org II: 8', 8', 4'

trp = 70 15 poco a poco accelerando 20

trp mp

B Lux il- lux - it lae- ta bun- da poco a poco accelerando

(II) Org mp (II)

32', 16', 8'

This musical score page contains three staves. The top staff features a Trumpet (trp) part with dynamic markings 'f' and 'mf'. The middle staff has a Bass (B) part. The bottom staff is for Organ (Org), indicated by a bracket, with a dynamic marking 'mp' and a note value of 'II: 8', 8', 4''. The score includes performance instructions like 'Lento - accelerando' and 'tr mmm'. Measure numbers 10, 15, and 20 are marked. The tempo is set at 70. The lyrics 'Lux il-lux-it lae-ta bun-da' are written below the organ staff. A large red watermark with the text 'N.B. Noter This music is copyright protected' is diagonally overlaid across the middle section of the page.

Trp rubato

B

Org

rit..... = 120 25

Lux il- lux- it Lux il-

Trp (evt. sub 8va) (loco)

B

Org

poco a poco accelerando ritardando = 70 35

lux- it Lux il- lux - it

40 accelerando

$\text{♩} = 100$

trp

B

lae- ta - bun- da Lux illus- tris lux io -

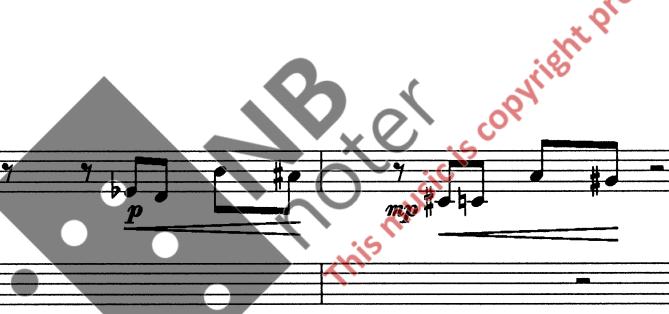
Org

trp

B

cun - da

45

This block contains musical staves for trumpet (trp), bass (B), and organ (Org). The trumpet part starts with a rest, followed by a melodic line with dynamic markings *p*, *fp*, and *fp*. The bass part has lyrics 'lae-ta - bun-da Lux illus-tris lux io -'. The organ part consists of harmonic chords. The tempo is marked $\text{♩} = 100$. Measure numbers 40 and 45 are indicated at the top and bottom respectively.

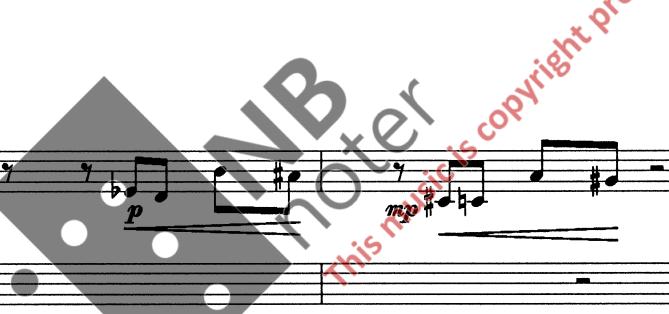
trp

B

cun - da

org

45

This block continues the musical staves from the previous section. The trumpet part begins with a rest, followed by a melodic line with dynamics *p*, *mp*, *mp*, and *mf*. The bass part has lyrics 'cun - da'. The organ part continues with harmonic chords. The tempo is marked $\text{♩} = 100$. Measure number 45 is indicated at the top.

trp

B

Org

tr

accelerando

Trp

B

Org

tr

tr

tr

tr

lux
dig-na
pre-co-ni-o

(II)
II: 8', 8', 4'

(I)

tr

60

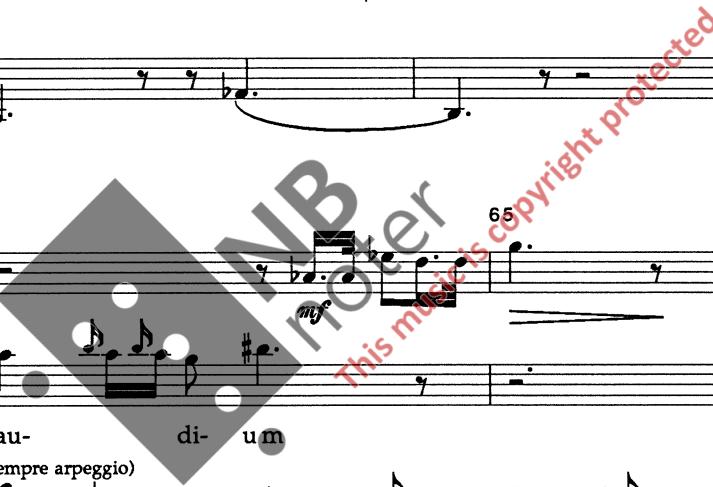
trp

B

Lux dig-na pre-co- ni-o In

Org

(I)

This system contains four staves: Trumpet (trp), Bassoon (B), Organ (Org), and another Bassoon (B). The vocal parts sing 'Lux dig-na pre-co- ni-o In'. The organ part features a melodic line with harmonic support, marked with '(I)' above it.

trp

B

so-lemp-ne gau-di-um In so-lemp-ne

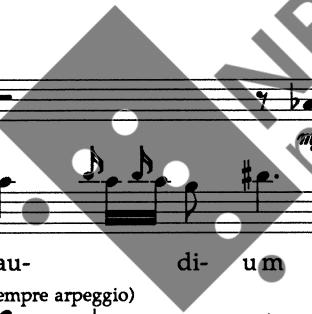
org

(II)

(I)

(semper arpeggio)

65

This system continues the musical score. The vocal parts sing 'so-lemp-ne gau-di-um In so-lemp-ne'. The organ part includes a dynamic marking 'mp' and a performance instruction '(semper arpeggio)'. The organ part is divided into sections labeled '(II)' and '(I)'. The number '65' is positioned above the staff.

Trp

Piu mosso

B

gau- di- u m

Org

Piu mosso

Meno mosso

70 Meno mosso

p

Trp

a tempo

B

(I) (arpeggio ned)

Org

(semper)

pro- rum pat fi- de- li- um

75

This music is copyright protected

ritardando

Trp Lento

B

ritardando

Org

Lento

Trp B

Org

(muted)

Trp B

Org

This music is copyright protected

90

trp sin- ce- ra, sin- ce- ra, sin-ce-ra de- vo - ti- o sin- ce- ra,

B

Org

95

Rep. 3 X (dim. e rall.)

100

trp sin- ce- ra, sin- ce- ra de- vo - ti- (o)

B

Org

Rep. 3 X (dim. e rall.)

(ord) Lento - accelerando Tempo I

Trp 6

B

Org

Lento - accelerando 6

Tempo I

105

Lento - accelerando

Tempo I

Musical score for trumpet (Trp), bassoon (B), organ (Org), and piano (P). The score consists of four staves. The trumpet staff shows a melodic line with dynamic markings: Lento - accelerando, (sim), 110, diminuendo, and *mf*. The bassoon staff has a sustained note followed by a dynamic *p* and the word "Glo-". The organ staff features sustained notes with key signatures of B-flat major and E major. The piano staff is mostly blank.

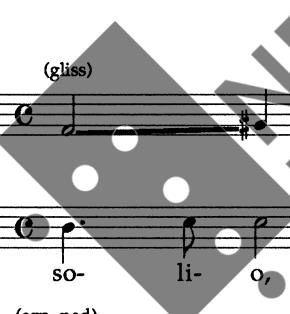
$J = 120$

115 ord (quasi tambura)

Trp: $\frac{5}{4}$ - c - $\frac{3}{4}$ - $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - c - $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - c - $\frac{6}{4}$ -
 B: $\frac{5}{4}$ - p - $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - c - $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - c - $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - c -
 Org: $\frac{5}{4}$ - c -
 B: - ri-o-sus ho-di-e Glo-ri-o-sus ho-di-e Chris-ti mar-tyr glo-ri-e
 (II: 16', 8', 8', 4' + røyrst.)

120

Trp: $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - c - $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - c - $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - c - $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - c - $\frac{6}{4}$ -
 B: $\frac{5}{4}$ - $\frac{3}{4}$ - c -
 Glo-ri-o-sus ho-di-e Glo-ri-o-sus ho-di-e Chris-ti mar-tyr glo-ri-ae
 (II - lukka svell)
 Org: $\frac{5}{4}$ - $\frac{5}{4}$ - c -
 (II) p mp mf mfp mfp
 B: $\frac{5}{4}$ - $\frac{5}{4}$ - c -
 125 $\frac{5}{4}$ - $\frac{5}{4}$ - c -
 6 $\frac{5}{4}$ - $\frac{5}{4}$ - c -
 B: $\frac{5}{4}$ - $\frac{5}{4}$ - c -
 3 $\frac{5}{4}$ - $\frac{5}{4}$ - c -
 3 $\frac{5}{4}$ - $\frac{5}{4}$ - c - $\frac{5}{4}$ - $\frac{5}{4}$ - c -

3

B
noter

This music is copyright protected

Trp 3 > 3 3 3 140 > 3 3 3 6

B 5 f mp mf f com- mu - ta - vit gau - di - a

- ae- ter- nis bre- vi- a, pro ae- ter- nis bre- vi- a com- mu - ta - vit gau - di - a

(II)

Org (II) p mp 3 3

Trp 3 > 3 145 3 3 3 3 6

B 5 pro ae- ter- nis bre- vi- a pro ae- ter- nis bre- vi- a com- mu - ta - vit gau - di - a

Org 5 c 5 5 5 5 5 5

trp 150 (gliss) 3

B fe - li- ci com - mer- ci- o

(I) Org (arp. ned) (sim) (sim)

trp 155 160

B

(I: Tutti) Org

This music is copyright protected

The score consists of four staves. The top staff is for the Trumpet (trp), the second for Bass (B), the third for Organ (Org), and the bottom for another Organ. The vocal part is written below the bass staff. Measure 150 starts with a glissando for the trumpet. Measures 151-154 show the bass and organ playing chords. Measure 155 begins with a forte dynamic (ff) for the trumpet. Measures 156-159 show the organ playing chords. Measure 160 ends with a piano dynamic (mp) for the trumpet.

J = 70

165

Trp

B

Lux, < Lux, < Lux il- lux - it, Lux < Lux, < Lux il- lux - it

tr tr tr tr

Org

170

poco a poco accelerando 175

Trp

B

Lux il- lux - it lae- ta-3 bun- da

mp

Org

cresc.....

rubato

180 = 100

trp

B

Lux il- lus- tris
(I) (II)

Org

trp

B

lux < io- cun - da, lux < io- cun - da

Org

This music is copyright protected

185

trp

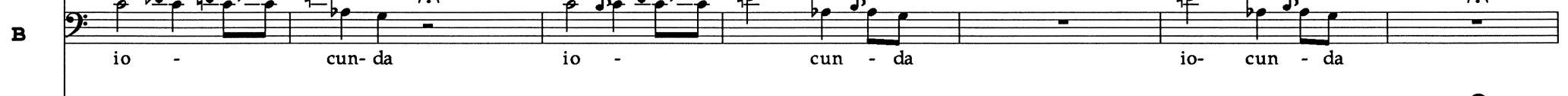
B

lux < io- cun - da, lux < io- cun - da

Org

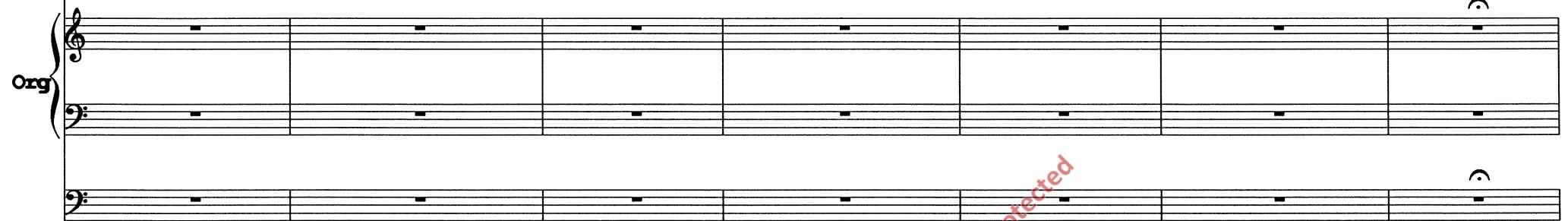
190

Trp:

B:

io - cun - da io - cun - da io - cun - da

195

Org:

$\text{♩} = 70$

Trp:

B:

Lux, Lux, Lux, il-lux-it, lae-ta bun-da

200

Org:

205 Lento - accelerando 6

$\text{♩} = 100$

Lento - accelerando 6

Trp

B

Org

Trp

B

Org

This music is copyright protected

Lento

Sincera devotio!
Sofiemyr, 1. juli 1989

The musical score consists of two systems of four measures each. The first system (measures 205-208) features the Trombone (Trp) and Bassoon (B) in the top two staves, and the Organ (Org) in the bottom two staves. The second system (measures 210-213) continues with the Trombone and Bassoon, while the Organ provides harmonic support with sustained notes and chords. The notation includes various dynamics (pp, f, ff), tempo markings (Lento, Accelerando, $\text{♩} = 100$), and performance instructions like 'v' (vibrato) and 'ff' (fortissimo). A large red watermark reading 'This music is copyright protected' is overlaid across the middle of the page. The score concludes with a final dynamic ff and a section titled 'Sincera devotio!' dated 'Sofiemyr, 1. juli 1989'.